

Bir lukmanyň koronawirus gündeligi!..

Category: Kitapcy, Medisina, Romanlar
написано kitapcy | 23 января, 2025
Bir lukmanyň koronawirus gündeligi!..

BIR LUKMANYŇ KORONAWIRUS GÜNDELIGI!..

"Bu wirusyň ne emi bar, ne waksinasy bar... Adamlar reanimasion unitazlarda hossarlaryny görüp bilmän, ýalňyzlykda ölüp gidýärler. Häzirlilikçe ýeke-täk çykalga bar, olam – köçä çykmazlyk. Düýn Madridiň polisiýasy sebäpsiz daşary çykan 800 raýata jerime ýazdy. Gynansak-da, Türkiýäniňem önünde şeýle ýowuz günler garaşýar. Haýyş edýärim, adamlara köçä çykmazlygy tabşyryň. Düşünişimçe, käbir jogapkär işgärler ýagdaýyň nähili howpludygyny bilenoklar.

Madridde kyrk sany oteli hassahana öwürüp, 9 mün näsagy kabul etmäge taýýarlanýarlar. Saglyk ulgamy "Ýeterlik serişdämiz, ýörite abzallarymyz ýok. Muňa garamazdan wirusyň başgalara ýaýramagyna iň golaý topbagy bolýanam bolsak, adatdan daşary güýç-kuwwatymyzy orta goýup işleýäris" diýip dady-perýat edýär. Saglyk ulgamynda işlän pensionerleriň elli müňi, täze uçurymlar, talyplar, ýagny, derege ýaraýjak kim bolsa işe çagyrylýar. Ähli jogapkär işgärler ellerinden gelenini edýärler, emma gijä galdylar. Indi olar alaçsyzlyk içre ikiýana çyrpynýarlar. Türkiýe hökümetiniň bu ajy görnüşi görüp, haýdan-haý radikal profilaktika çärelerini geçirmegi gerek..."

Bu setirleri Ispaniýanyň paýtagty Madridde ýaşayan bir okyjym ugradypdyr.

Ýeri, bizde ýagdaý nähili? Soragymyzyň jogabyny almak üçin sizi Eskişehir şäheriniň Osmangazy uniwersitetiniň medisina

fakultetiniň ýokanç keseller bölümine äkideýin. Çünki 2010-njy ýyldaky "doňuz dümewi" epidemiýasynda bitiren hyzmaty üçin "Döwürdeş žurnalistler" birleşigi (Çağdaş Gazeteciler Derneği) tarapyndan "Saglyk ulgamynda ýylyň alymy" diýen ada mynasyp görülen halypamyz, Ýokanç keseller we kliniki mikrobiologiýa boýunça hünärmen, professor, medisina ylymlarynyň doktory Gaýe Usluer şol ýerde işleýär.

Bu ýerde Gaýe mugallym iki mugallym kärdeşi, sekiz assistenti, adatdan daşary güýç-gaýratlaryny sarp edip, näsaglara em edýärler.

Maşgalalary endişeli. Çünki saglyk ulgamynyň ýaş işgärlerine ýokanç keselleriň ýolukma ähtimallygy ýokary. Bütindünýä Saglygy goraýyş guramasy (WHO) saglyk ulgamynyň işgärlerini epidemolik keseller boýunça gözegçilik astynda saklamaly toparlara goşýar. Muňa garamazdan olar gijelerini gündiz edip, hepdäniň ahyrynda dynç alman dynuwsyz işleýärler. Halypa "Epidiýa dep bolup gidýänçä bize dynç ýok" diýýär!..

Indi bolsa şol poliklinikada işleýän ýokanç keseller boýunça hünärmen Aly Gümüşiň "Koronawirus gündeligine" göz aýlalyň:

"Ir sagat 08:00-da hassahana geldim. Derrew eşiklerimi çalşyryp, hirurgyň eşigine girdim.

Wagt ýitirmezden palatada ýatanlaryň we kowid-19-dan şübhelenip ýatanlaryň kesel taryhy ýöredilýän iş bukjalaryny alyp, işime başladym. Şikaýaty barlary gözden geçirip, seljerme geçirmelilere seljerme geçirdim. Jogapkär ylmy ýobaşçyňa geçiren işlerim bilen birlikde şol günki kliniki ýagdaýlary hasabat berdim.

Wizitden soň palatada ýatan näsaglaryň rutin proseduralaryny ýerine ýetirdim.

"Tiz kömekden" gelen çagyryş boýunça baryp, kowid-19 şübhesi bilen ýüz tutan näsaglary gözden geçirdim, etmeli işlerimi

etdim. Ýlmy ýolbaşçyma-da geňeşip, olary izolýasion palatalara ýerleşdirdim.

Izolýasion palatalarynyň birinden çykyp, beýlekisine girenimde, maska, ellik we öňlük geýip-çykarmagyň kynçylygyny ilkinji gezek başdan geçirdim.

Ikiýana ylgap, şeýle bir işleýärdim welin, göz bilen gaşyň arasynda sagadyň nädip 17:00-a ýetenini bilmänem galypdyryn!.. Şol sagatda nobatçylyga geçip, serwisiň daşyndan gelýän konsultasiýalara taýýýarlanmaga başladym. Beýleki serwislerde ýatan kowid-19 şübheli näsaglar boýunça gelen soraglara jogap berenimden soň olaryň ýanlaryna gitdim. Gerek ýerinde ylmy ýolbaşçyma geňeş saldym.

Sagat 19:00 töweregi birnäçe minut sypynyp, naharymy iýdim. Çünki şol wagt serwisdäki näsaglar kiparlapdy. Başga hili bolanda garnymy doýurmak ýada düşer ýaly dälidi.

21:45-de "Tiz kömekden" täze çagyryş geldi. Men ýene iki näsagy alyp, serwise ýerleşdirdim. Analiz üçin gerdejikler we ganlaryny alyp iş bukjalaryny taýýarladym hem-de etrabyň Saglygy goraýyş müdirligine tabşyrdym.

Gije 01:00-da näsaglardan biriniň dem alşy kynlaşanda, gerekli ähli medisina emlerini etdim. Hernä azabym ýerine düşdi, näsagyň durnukly ýagdaýa dolanyp gelmegini üpjün etdim...

Ir sagat 05:00-da nobatçy lukman bilen wital maglumatlary boýunça pikir alşanymyzdan soň berk gözegçilik astyna alynmaly näsaglary kesgitledik.

Sagat 08-00-da kärdeşlerim işe başladylar.

Serwisiň lukmanlary bilen bile ähli näsaglara gaýtadan wizit

geçirdik.

Kowid-19 şübhesi bilen ýatan näsaglary çykan netijeler bilen tanyşdyrdyk.

Negativ çykanlara gerekli maslahatlary berenden soň halypamyzyň gönükdirmesine laýyklykda hassahanadan çykardyk.

Sagatlara garşy aldym-berdimli söweş gidýärdi.

Çünki şol wagt "Tiz kömek" täze näsaglary getiripdi...

Olary ýerleşdirip, analiz üçin barlaglaryny aldyk we etrabyň Saglygy goraýyş müdirligine ugratdyk.

Şeýdibem sagat ýene 17:00-y tegeledi.

Kirpigimi kirpigime çatman geçiren 33 sagadymyň soňunda eşiklerimi çalşyrynyp, azajygam bolsa uklap dynjymy almak, maşgalamy görmek we ýene-de näsaglarymyň..."

Doktor Aly Gümüş adatdan daşary gujur-gaýratdan doly otuz üç sagadynyň kyssasyny, hamala adaty bir iş günü ýaly edip "Koronawirus gündeligine" ýazypdyr.

Sag-aman şu belany bir başymyzdan sowalyň, görersiňiz, ynha, bu gahrymanlaryň kinofilmleri surata düşüriler, romanlary ýazylar.

Külli adamzat size minnetdardyr, hormatly lukman doganlarym!

Ugur DÜNDAR.

21.03.2020 ý, "Sözcü" gazetini.

Terjime eden: Guwanç MÄMİLİYEW,
Sambul uniwersitetiniň talyby.

Medisina